

4. Ковальова С.М. Технологія застосування кейс-методу в професійній підготовці вчителя в Україні. Вісник Житомирського державно-го університету ім. Івана Франка. 2017. Вип. 3 (89). С. 100–104.
5. Приліпко О.Ф. Особливості застосування методу кейсів на заняттях з професійно-орієнтованих дисциплін в ході підготовки майбутніх офіцерів. Системи обробки інформації. 2017. Вип. 3 (149). С. 139–142.
6. Стаченко О.В. Ефективність застосування кейс-методу у виробничому навчанні. Проблеми інженерно-педагогічної освіти. 2013. № 38–39. С. 356–362. URL: http://www.nbu.gov.ua/UJRN/Pipo_2013_38-39_57 (дата звернення: 12.12.2018).
7. Полозенко О.В. Використання кейс-методу в психологічній підготовці студентів аграрних ВНЗ. Наука і освіта. 2015. № 8. С. 116–121.
8. Сурмін Ю.П. Кейс-метод: становлення та розвиток в Україні. Вісник НАДУ. 2015. № 2. С. 19–28.
9. Козлова В.Н. Использование метода кейс-стади как средство формирования профессиональных компетенций студентов-юристов. Исторические, философские, политические и юридические науки, культурология и искусствоведение. Вопросы теории и практики. 2014. № 12 (50). Ч. II. С. 108–112.
10. Терещенко В.В. Кейс-метод в обучении бакалавров юриспруденции использованию судебно-психологической экспертизы при расследовании групповых преступлений несовершеннолетних. Вестник Краснодарского университета МВД России. 2016. № 1 (31). С. 241–246.
11. Смолянинова О.Г. Кейс-метод обучения студентов. URL: <http://www.docplayer.ru/46850389-O-g-smolyaninova-keys-method-obucheniya-studentov.html> (дата звернення: 12.12.2018).
12. Gerald F., Steven Friedland. Hess. Techniques for Teaching Law. Durham, North Carolina, Carolina Academic Press, 1999. P. 370.
13. Donald A. Bligh. What's the use of Lectures? San Francisco: Jossey-Bass Publishers, 2000. P. 346.
14. І до ворожки не ходи: майбутнє юридичної професії. URL: http://www.protokol.com.ua/ua/i_do_vorogki_ne_hodi_maybutne_yuridichnoi_profesii/ (дата звернення: 12.12.2018).
15. Дроздова В.В. Використання методу випадків та ситуацій у вивченні англійської мови студентами технологічних спеціальностей у ВНЗ. Молодий вчений. 2016. № 12 (39). С. 420–424.
16. In case you are interested: results of a survey of case study teachers / C.F. Herreid, N.A. Schiller, K.F. Herreid, C. Wright. Buffal: J Col Sci Teach, 2011. № 40 (4). P. 76–80.
17. Yin Robert K. Case study research: design and methods. P. 223. URL: https://www.books.google.com.ua/books?id=FzawAdilHkC&printsec=frontcover&hl=ru&source=gbs_ViewAPI&redir_esc=y-v=onepage&q&f=false.
18. Zaidah Zainal. Case study as a research method. P. 6. URL: http://www.psyking.net/htmlobj-3837/case_study_as_a_research_method.pdf (дата звернення: 12.12.2018).
19. Прутченков А.С. Кейс-метод в преподавании экономики в школе. Экономика в школе. 2007. № 2. С. 22–41.
20. Городиська В.В. Використання інноваційних технологій у підготовці майбутніх вихователів у педагогічних ВНЗ. Педагогіка вищої та середньої школи. 2013. Випуск 37. С. 17–21.
21. Boehrer J. On Teaching a Case. International Studies Notes. 1994. Vol. 19. № 2. P. 14–20.
22. Дубинина Е.В. Категориальный аппарат кейс-метода и его характерные признаки. Образование и наука в современных условиях. 2016. № 3 (8). С. 71–75. URL: <https://www.interactive-plus.ru/e-articles/260/Action260-112013.pdf> (дата звернення: 12.12.2018).
23. Ваганова О.И. Метод кейсов в профессиональном обучении: учеб.-метод. пос. Н. Новгород: ВГИПУ, 2011. 57 с.
24. Царапкина Ю.М. Использование кейс-технологий при обучении студентов. Образование и наука. 2015. № 3 (122). С. 120–129.
25. Коваленко Ю.В. Ефективність застосування кейс-методу під час викладання іноземних мов у вищих навчальних закладах. Збірник наукових праць. 2014. № 1. Випуск 16. С. 151–155.
26. Павельева Н. Кейс-метод в профессиональном образовании. Новые знания. Журнал по проблемам образования взрослых. 2008. № 3. С. 33–42.

УДК 346.7(477)

ПОНЯТТЯ «ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ» ТА ЕТАПИ ЇЇ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

CONCEPT OF “FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY” AND STAGES OF ITS DEVELOPMENT IN UKRAINE

**Боднарчук О.І., к.ю.н., доцент кафедри
господарського права та процесу**

Національний університет державної фіскальної служби України

У статті проаналізовано поняття «зовнішньоекономічна діяльність» та етапи становлення її в Україні. Визначено, що зовнішньоекономічна діяльність пройшла три періоди розвитку, кожному з яких характерна своя специфіка. На підставі аналізу норм чинного законодавства й наукової літератури надано авторське визначення понять: «торгівля», «міжнародна торгівля» та «зовнішньоекономічна діяльність».

Ключові слова: торгівля, міжнародна торгівля, зовнішньоекономічна діяльність, суб'єкти господарської діяльності.

В статье проанализированы понятие «внешнеэкономическая деятельность» и этапы становления ее в Украине. Определено, что внешнеэкономическая деятельность прошла три периода развития, каждому из которых характерна своя специфика. На основании анализа норм действующего законодательства и научной литературы предложено авторское определение понятий: «торговля», «международная торговля» и «внешнеэкономическая деятельность».

Ключевые слова: торговля, международная торговля, внешнеэкономическая деятельность, субъекты хозяйственной деятельности.

The article analyzes the definition of the concept of “foreign economic activity” and the stages of its formation in Ukraine. It is determined that foreign economic activity has undergone three periods of development, each of which has its own specific character.

It has been determined that the foreign economic activity has undergone three periods of development, namely: the first (1918–1987 years) – soviet years, the second stage (1987–1991) – years of economic restructuring, the third stage (1991 – by the present time). Period of reformation and development of foreign economic activity and its management in Ukraine as a sovereign state.

On the basis of the analysis of the norms of the current legislation and scientific literature, the author proposes the definition of the concepts: «trade – this is a form of exchange of goods or services from the owner to the consumer in order to profit», «international trade – is the sale of goods, works or services between countries in order to benefit and successfully operate on the global market», «and foreign economic activities – as activities of economic entities aimed at the production, sale, consumption of products/services in the international and domestic markets, provided the growth of the national economy state».

Key words: trade, international trade, foreign economic activity, subjects of economic activity.

Зовнішньоекономічна діяльність (далі – ЗЕД) є особливим видом економічної діяльності, тісно пов'язаною з іншими галузями господарської системи країни. Водночас ЗЕД відіграє важливу роль у всій міжнародній діяльності України. Адже в основі ЗЕД лежить зовнішня торгівля товарами, послугами, роботами, інформацією та результатами інтелектуальної діяльності. Комерційна діяльність на зовнішньому ринку істотно відрізняється від подібної діяльності всередині країни. У ЗЕД беруть участь державні органи, великі галузі економіки, безліч окремих економічних суб'єктів, допоміжні організації, а також зарубіжні організації з торговельно-економічних питань, які в сукупності утворюють зовнішньоекономічний комплекс України [1].

Тому роль ЗЕД у сучасній Україні завжди була й залишається пріоритетним напрямом політики держави, що створює основи для розвитку вигідної торгівлі і сприятливого інвестиційного клімату в країні.

Очевидно, що успішний розвиток ЗЕД, а з ним і здійснення ефективної інтеграції країни у світове господарство залежать від вирішення багатьох її проблем. Це передбачає всебічне дослідження цілісної природи цього явища на основі зарубіжного та вітчизняного досвіду.

Загальнотеоретичні питання виникнення зовнішньоекономічної діяльності в Україні досліджувалися провідними вітчизняними фахівцями в галузі господарського, цивільного, фінансового та інших галузей права, такими як О.А. Бабак, О.В. Березіна, І.С. Войтенко, Н.Ю. Кантор, О.Є. Новіков, Н.С. Струк, Л.В. Торгова, В.С. Щербина та інші. Проте в роботах зазначених науковців ЗЕД розглядалася неповно, вибірково, що й свідчить про актуальність обраної теми.

Економічне співробітництво є важливим чинником в економічному розвитку будь-якої країни. Вирішальним фактором такого впливу є міжнародна торгівля. Складовим елементом такого співробітництва є ЗЕД суб'єктів господарювання різних країн. Вона є важливою й невід'ємною частиною господарської діяльності підприємств, фірм, усіх учасників ринкових відносин. Цим зумовлено помітний інтерес до питань, пов'язаних зі здійсненням ЗЕД [2, с. 183]. Адже торгівля була і є одним із основних видів економічної діяльності кожної країни, становить найбільш розвинену форму господарської діяльності. Тому виникає потреба в дослідженні понять «торгівля» [3, с. 199] і «міжнародна торгівля».

Ф.Ф. Бутинець вважає, що торгівля – «особлива діяльність людей, пов'язана зі здійсненням актів купівлі-продажу, яка являє собою сукупність специфічних технологічних і господарських операцій, що спрямовані на обслуговування процесу обміну» [4, с. 8].

На думку інших науковців, торгівля – це форма обміну продуктами праці та послугами, відособлена на основі суспільного поділу праці [5, с. 61].

А.С. Панфілов, Т.К. Серьогіна вказують: «Потрібно мати на увазі, що термін «торгівля» має двояке значення: по-перше, як самостійна галузь економіки; по-друге, як торгові процеси, скеровані на здійснення актів купівлі-продажу з метою отримання й задоволення попиту споживачів» [6, с. 147].

М.Б. Владичин, Н.С. Струк стверджують, що торгівля – це обмін товарами, роботами або послугами між контрагентами на ринку, який передбачає акт купівлі-продажу та призводить до налагодження економічних ділових зв'язків [3, с. 199].

Отже, можна стверджувати, що торгівля – це форма обміну товарами чи послугами від власника до споживача з метою отримання прибутку.

Зокрема, у будь-якій державі для успішного функціонування на всесвітньому ринку необхідна міжнародна торгівля.

На думку П.І. Островерха та С.М. Панчишина, «виникнення зовнішньої торгівлі спричинено винайденням нових знарядь праці, використанням досконаліших технологій, що давало змогу окремих країнам продукувати більший обсяг продукції та обмінювати деяку її частину на зовнішньому ринку, а поглиблення суспільного і становлення міжнародного поділу праці сприяли розвитку міжнародної торгівлі не лише між сусідніми країнами, а й між далекими державами й континентами». Автори відзначають, що міжнародна торгівля – «це історично перша найважливіша форма зовнішньоекономічних зв'язків, яка передбачає переміщення товарів і послуг між країнами» [7, с. 266–267].

Як зазначають Е.А. Зінь та Н.С. Дика, міжнародна торгівля посідає особливе місце в системі господарських зв'язків, міжнародних економічних відносин і визначає всі види міжнародного співробітництва, включаючи міжнародну виробничу діяльність, міжнародний обмін технологічними новинками, активну торговельну діяльність на міжнародному та внутрішньому ринках [8, с. 11–12].

Л.В. Тигрова й О.В. Хитра підкреслює, що міжнародна торгівля є «формою зовнішньоекономічної діяльності, яка є історично першою й переважаючою, що являє собою міжнародний обмін продуктами та послугами – результатами національної праці» [9, с. 19].

Як стверджують М.Б. Владичин, Н.С. Струк, під «міжнародною торгівлею» доцільно розуміти спосіб задоволення потреб споживача відповідним видом блага за допомогою обміну товарами чи послугами між іноземними та вітчизняними суб'єктами господарювання [3, с. 201].

Отже, на нашу думку, міжнародна торгівля – це купівля-продаж товарів, робіт чи послуг між країнами з метою одержання вигоди й успішного функціонування на всесвітньому ринку.

Доречно зазначити, що економіка кожної країни складається не лише зі внутрішньої економіки, задовольняючи потреби споживачів за рахунок вітчизняного виробника, а й із зовнішньої економіки, яка передбачає вихід на міжнародні ринки товарів, послуг і факторів виробництва з метою підвищення загальноекономічного добробуту країни [10, с. 16].

Тому, на думку М.Б. Владичин, Н.С. Струк, зовнішня торгівля – це торгівля контрагентів різних країн між собою, яка здійснюється через зовнішньоекономічну діяльність і міжнародну торгівлю [3, с. 199].

Відповідно до Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [11], зовнішньоекономічна діяльність – це діяльність суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, побудована на взаємовідносинах між ними, що має місце як на території України, так і за її межами.

Як вважає А.П. Баскакова, зовнішньоекономічна діяльність – це діяльність суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України із суб'єктами ЗЕД інших країн, що виникає в процесі виробництва, реалізації, розподілу та споживання продукції на основі взаємної вигоди; система економічних відносин, яка виникає внаслідок руху товарних і фінансових ресурсів [12].

Деякі науковці стверджують, що ЗЕД розглядається як «сукупність виробничо-господарських, організаційно-економічних та оперативних-комерційних функцій підприємства, пов'язаних із його виходом на зовнішній ринок та участю в зовнішньоекономічних операціях» [13, с. 80; 14, с. 17].

Однак в економічній енциклопедії за редакцією Р. Дяківа ЗЕД розглядається як «форма торговельно-економічної міжнародної діяльності держави, організацій, установ усіх форм власності, пов'язана з експортом та імпортом товарів, послуг, реалізацією спільних проектів, утворенням спільних виробничих, торговельних, транспортних структур за участю міжнародного фінансового капіталу, кредитів, інвестицій. Цей механізм зовнішньоекономічних зв'язків передбачає відкритий характер економіки, інтеграцію її в міжнародні регіональні й торговельні ринки» [14, с. 201].

Розкриття поняття «зовнішньоекономічна діяльність», згідно із Законом України «Про зовнішньоекономічну діяльність», здійснюється через поняття «господарська діяльність», під якою розуміється «будь-яка діяльність, пов'язана з виробництвом, обміном і споживанням матеріальних і нематеріальних цінностей, наданням та використанням послуг» [15, с. 5].

Зокрема, у сучасних умовах ЗЕД являє собою систему економічних відносин, які складаються в процесі обміну ресурсами всіх видів між державами та їхніми економічними суб'єктами. Ці відносини включають усі аспекти економічного життя держави: виробництво, торгівлю, фінанси, інвестиційну сферу. Також ЗЕД у всіх країнах спрямована на сприяння вирівнюванню темпів економічного розвитку; порівнянність витрат виробництва на національному та світовому рівнях; реалізацію переваг міжнародного поділу праці, що сприяє зростанню ефективності національних економік [10, с. 9].

На підставі аналізу норм чинного законодавства та поглядів вітчизняних науковців запропоновано авторське визначення поняття «зовнішньоекономічна діяльність», а саме: зовнішньоекономічна діяльність – діяльність суб'єктів господарської діяльності, спрямована на виробництво, реалізацію, споживання продукції/послуг на міжнародному та внутрішньому ринках за умови зростання національної економіки держави. Також на підставі визначення можна виокремити характерні ознаки, які притаманні ЗЕД, а саме:

- особливий суб'єктивний склад;
- наявність торгівлі, яка має місце як на території України, так і за її межами;
- наявність взаємної вигоди всіх сторін;
- зростання національної економіки держави.

У свою чергу, розвиток ЗЕД в Україні пройшов декілька етапів.

Перший (1918–1987 рр.) – радянські роки. Зовнішньоекономічні зв'язки колишнього Радянського Союзу

в цей період розвивались по-різному: в роки «холодної» війни менш інтенсивно, а пізніше більш інтенсивно. Загалом у період 1960–1985 рр. обсяги зовнішньоторговельного обігу мали стабільну тенденцію до зростання. Проте із середини 1980-х рр. обсяги зовнішньоторговельного обігу почали різко скорочуватись, що зумовлено низкою негативних чинників, серед яких можна виокремити такі:

- відстала стратегія і структура зовнішньоторговельного обігу, його переважна сировинна спрямованість;
- незадовільне використання експортного потенціалу обробної промисловості, особливо машинобудування;
- нерациональний характер імпорту: в країну ввозився широкий асортимент продукції, яку можна було виробляти на вітчизняних підприємствах;
- недостатнє використання нових форм зовнішньоекономічних зв'язків, зокрема мова йде про компенсаційні угоди, ліцензійну торгівлю тощо. Основною формою міжнародного економічного співробітництва за часів СРСР була міжнародна торгівля;
- відчуження безпосередніх виробників від зовнішніх ринків: підприємства не мали права безпосередньо виходити на зовнішні ринки знаходились у віданні держави, що негативно впливало на зацікавленість виробників у підвищенні конкурентоспроможності експортної продукції. Зазначені негативні чинники стали результатом екстенсивного економічного зростання в країнах СРСР, метою якого були кількісні результати, а не якісні. За цих умов якість продукції, її конкурентоспроможність, технічний прогрес, соціальні проблеми відходили на другий план, що не сприяло соціально-економічному розвитку країни.

Другий етап (1987–1991 рр.) – роки перебудови економіки. Цей етап характеризувався ліквідацією державної монополії на зовнішню торгівлю та зміною принципів організації управління ЗЕД. Відбувається перебудова зовнішньоторгового апарату на рівні підприємств, регіонів і країни загалом. Розширено права міністерств і відомств, об'єднань і підприємств для виходу на зовнішній ринок, установлення прямих зв'язків, розвитку виробничої й науково-технічної кооперації.

Третій етап (1991 р. – по теперішній час). Період реформування й розвитку ЗЕД і її управління в Україні як суверенній державі. На цьому етапі відбувається формування законодавчої бази у сфері ЗЕД, спостерігається зростання обсягу зовнішньоторговельного обігу, розширюється географія зовнішньоекономічних зв'язків [10, с. 17–18].

Отже, із зазначеного вище можна зробити висновок, що ЗЕД пройшла три етапи становлення в Україні, кожному з яких характерна своя специфіка. Також виокремлено характерні ознаки: особливий суб'єктивний склад; наявність торгівлі, яка має місце як на території України, так і за її межами; наявність взаємної вигоди всіх сторін; зростання національної економіки держави.

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <http://www.zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 30.09.2016).
2. Новіков О.Є., Садридін Т.Ш. Систематизація наукових поглядів щодо визначення сутності терміна «зовнішньоекономічна діяльність». Вісник Хмельницького національного університету. 2014. № 2. Т. 2. С. 183–186.
3. Владичин М.Б., Струк Н.С. Основні підходи до розкриття сутності зовнішньоекономічної діяльності торговельних підприємств. Вісник Хмельницького національного університету. 2015. № 4. Т. 1. С. 198–202.
4. Бутинець Ф.Ф. Особливості бухгалтерського обліку в торгівлі. Курс лекцій: навч. посіб. / за ред. Ф.Ф. Бутинця та доцента Н.М. Малуго. Житомир: ЖІТІ, 2000. 608 с.
5. Хоменко Н.В., Карпенко О.В., Верига Ю.А. Товарні запаси: проблеми обліку, контролю та звітності: монографія. Полтава: РВВ ПУСКУ, 2008. 153 с.
6. Головацька С.І. Особливості торговельних мереж в Україні та їх вплив на побудову управлінського обліку та контролю. Вісник Хмельницького національного університету. 2010. № 6. Т. 3. С. 146–150. URL: http://www.webcache.googleusercontent.com/searchq=cache:wH6xz5vcUJAJ:journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/2010_6_3/146150.pdf+&cd=1&hl=uk&ct=clnk&gl=ua&client=opera.
7. Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка: навч. посіб. / С.М. Панчишин, П.І. Островерх, В.Б. Буняк та ін.; за ред. С.М. Панчишина і П.І. Островерха. 4-ге вид., переробл. і допов. Київ: Знання, 2006. 723 с.
8. Зінь Е.А., Дика Н.С. Основи зовнішньоекономічної діяльності: підручник / за ред. Е.А. Зінь. Київ: Кондор, 2009. 432 с.
9. Торгова Л.В., Хитра О.В. Основи ЗЕД: навч.-метод. посіб. Львів: Новий Світ-2000, 2006. 512 с.

10. Рокоча В.В. Міжнародна економіка: навч. посіб. Київ: Таксон, 2000. 320 с.
11. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 № 959-XII. URL: <http://www.zakon2.rada.gov.ua/laws/show/959-12> (дата звернення: 04.10.2018).
12. Баскаков А.П. Формирование организационно-экономического механизма управления внешнеэкономической деятельностью промышленных предприятий: дисс. ... канд. экон. наук: спец. 08.00.05. Саратов, 2006. 210 с.
13. Гузенко Г.М., Гайдученко Г.М. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: сутність, економічний механізм її розбудови, особливості. Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». 2013. № 3 (14). С. 77–88. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&image_file_name=PDF/Vnyua_etp_2013_3_10.pdf.
14. Енциклопедія інвестицій / Р.С. Дяків, А.С. Бохан, О.М. Бурлаков та ін.; за ред. Р. Дяківа. Київ: Міжнар. екон. фундація, 2008. 508 с.
15. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України: підручник для студ. екон. спец. вищ. навч. закл. 5-ге вид., переробл. і допов. Київ: А.С.К., 2000. 784 с.

УДК 346.232

КОРЕЛЯЦІЯ НОРМ КОНФЕСІЙНОГО ПРАВА ТА ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВИХ НОРМ (НА ПРИКЛАДІ НАЙДАВНІШИХ ДЖЕРЕЛ РЕЛІГІЙНОГО ПРАВА)

THE CORRELATION OF THE NORMS OF RELIGIOUS LAW AND COMMERCIAL LAW (ON THE EXAMPLE OF THE ANCIENT SOURCES OF RELIGIOUS LAW)

Бочков П.В., к.ю.н., доктор богослов'я
Чернівецький православний богословський інститут

У статті проаналізовано взаємовпливи норм конфесійного й господарського права, а також значення конфесійних норм у формуванні господарського права як однієї з галузей права світського. Обґрунтовано, що правові й релігійні норми в разі збігу сфери регульованих відносин виявляються занадто близькими, а іноді навіть тотожними за характером своїх настанов. Висловлено пропозиції щодо більш глибокого аналізу впливу конфесійних норм на формування господарського законодавства України.

Ключові слова: конфесійне право, норми конфесійного права, господарське право, господарська діяльність релігійних організацій, господарське законодавство України.

В статье проанализировано взаимное влияние норм конфессионального и хозяйственного права, а также определено значение конфессиональных норм в формировании хозяйственного права как одной из отраслей права светского. Обосновано, что правовые и религиозные нормы при совпадении сферы регулируемых отношений оказываются слишком близкими, а иногда даже тождественными по характеру своих установок. Высказаны предложения относительно более глубокого анализа влияния конфессиональных норм на формирование хозяйственного законодательства Украины.

Ключевые слова: конфессиональное право, нормы конфессионального права, хозяйственное право, хозяйственная деятельность религиозных организаций, хозяйственное законодательство Украины.

The author analyzes the mutual influence of norms is analyzed confessional and commercial law, as well as the importance of religious norms in the formation of economic law as one of the branches of secular law. It is substantiated that legal and religious norms in the case of coincidence of the sphere of regulated relations are too close, and sometimes even identical in character to their instructions. Proposals for a more profound analysis of the influence of religious norms on the formation of economic legislation of Ukraine are expressed.

The question of the degree of influence of confessional norms on economic law and economic activity in General remains debatable, as well as the question of the interaction of morality and law.

Sources of Canon law be brought, first of all, the texts of the sacred books (we are talking about Mature religion), religious practices, theological doctrines, and the like. However, each individual denomination, in addition to these sources, has its own special sources of confessional law.

The Christian religious and legal system in its branches (Orthodox, Catholic) appears to be culturative and law-forming for Ukraine. This state of Affairs is observed due to the course of historical events that formed the domestic legal background.

Key words: confessional law, norms of confessional law, economic law, economic activity of religious organizations, economic legislation of Ukraine.

Питання про ступінь впливу конфесійних норм на господарське право й господарську діяльність загалом залишається дискусійним, як і питання про взаємодію моралі і права. Про ступінь впливу можна говорити передусім після аналізу основних джерел існування й господарського, і конфесійного права. Правові та релігійні норми, регулюючи одну й ту саму сферу відносин, виявляються занадто близькими, а іноді й тотожними за характером своїх настанов. Дехто з правознавців уважає, що в багатьох випадках юридичні норми текстуально відтворюють ті релігійні норми, що «генетично» їм передували. Проте об'ємних глибоких досліджень щодо впливу норм конфесійного права на формування норм права господарського у вітчизняному правознавстві до сьогодні не здійснено, чим і зумовлена актуальність обраної теми дослідження.

Метою статті є виявлення співвідношень між нормами конфесійного та господарського права для розуміння

шляхів подолання проблемних ситуацій у царині законодавчого регулювання господарської діяльності релігійних організацій.

Не можна не погодитися з визначенням права, поданим професором Ю.М. Оборотовим, а саме з тим, що право – це історично сформована, морально обґрунтована й *релігійно вивірена* (підкреслення наше), легалізована нормативна система, розрахована на загальне визначення (легітимацію) та відповідну поведінку людей, організацій, соціальних спільнот, що використовує процедуру, формалізоване рішення й державний примус для запобігання конфліктам і вирішення їх, збереження соціальної цілісності [1, с. 21].

Господарсько-правові норми – це встановлені компетентними органами в офіційному порядку й зафіксовані у спеціальних правових документах індивідуально не персоніфіковані правила господарської діяльності [2].